Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!

Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmondu pe o colonă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unu anu 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unu anu 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administratiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anu 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtu abonamentele câtu și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 91. Brașovŭ, Sâmbătă, 23 Aprilie (5 Maiu) 1888.

Brașovŭ, 22 Aprilie st. v. 1888.

Este lucru naturalŭ, că lupta pentru egala îndreptățire a popórelorŭ din monarhia habsburgică se concentréză în lupta pentru limbă și pentru instrucțiune națională.

Fără dreptulŭ de limbă și fără instrucțiune națională nu póte fi asigurată esistența unui poporŭ. Acésta au recunoscut'o și Cehii din Boemia și de aceea au pretinsŭ înainte de tóte dela cabinetulŭ Taaffe, să le asigure egala îndreptățire a limbei lorŭ în administrația și justiția și sĕ le dea putința de a-și desvolta învĕțămentulŭ națíonalŭ.

Nu se póte nega, că Cehii au dobênditŭ multe concesiuni în directiunea acésta. Prin cunoscuta ordonanță a ministrului de justiță, privitóre la folosirea egală a limbilorŭ țĕrii la judecătorii, s'a făcutŭ unŭ pasŭ spre realisarea dorințelorŭ lorŭ. Dér mĕsura fiindŭ numai unŭ paliativŭ, nu i-a pututŭ multămi pe deplinŭ.

Asemenea s'a făcutŭ multŭ pentru Cehĭ pe terĕmulŭ instrucțiunei. Li s'a datŭ universitate paralelă, s'au înființatŭ scoli din visteria statului pentru ei. Dér nicĭ în privința acésta ei nu sunt multumițĭ, pentru că li s'a datŭ prĕ puținŭ din ceea ce pretindŭ ca neapĕratŭ necesarŭ pentru asigurarea esistenței lorŭ naționale.

A venitŭ în cele din urmă un ministru de instrucțiune, actualulŭ ministru Gautsch, și a propusŭ sĕ se casseze mai multe scóle secundare cehice, pentru că aceste nu și-ar împlini scopulŭ, ér alte sĕ se reformeze. Gautsch a desfășuratŭ unŭ programŭ de învĕțămentŭ centralisticŭ și înclinările lui spre limba și spre cultura germană au deșteptatŭ marĭ nemultumirĭ în sînulŭ poporului cehicŭ.

S'au arangiatŭ meetingurĭ și s'au făcutŭ protesturĭ din partea Cehilorŭ în contra ministrului Gautsch. De repețite-orĭ s'a cerutŭ retragerea acestui ministru, căruia i se impută din partea Cehilorŭ mai alesŭ, că voiesce sĕ pregătéscă terĕmulŭ pentru introducerea limbei germane ca limbă a statului și că de aceea voiesce sĕ suprime orĭ-ce avêntŭ alŭ învĕțămêntului naționalitățilorŭ slave.

Ministrulŭ Gautsch a făcutŭ ce a făcutŭ, a mai cedatŭ în câte unele, și a rĕmasŭ ministru.

Lunea trecută însĕ, cu ocasiunea desbaterei asupra budgetului ministeriului de instrucțiune în camera deputațilorŭ din Viena, s'a rădicatŭ din nou o furtună în contra ministrului de instrucțiune. După ce d-lŭ Guntsch șĭ-a terminatŭ discursulŭ, în care șĭ-a desvoltatŭ programulŭ sĕu, s'a produsŭ o mare mișcare și turburare pe băncile deputaților cehĭ, carĭ erau fórte nemulțămițĭ și iritațĭ de acésta vorbire.

In vorbirea sa a ḑisŭ între altele ministrulŭ de instrucțiune, că mĕsurile ce le ia elŭ nu suntŭ conduse de simpatii ori antipatii, ci numai de dorința de a administra bine. Densulŭ nu póte în genere admite, ca sĕ scadă „nivelulŭ de cultură." In principiu primesce provederea universitățiI din Lemberg cu-o facultate de medicină, înființarea unei facultățĭ teologice boeme în Praga, însĕ nu se unesce cu diferite interese ale cultului. La esamenele istorice-juridice nu va fi de lipsă a se dovedi cunoscința limbei germane, dér la esamenele judiciale guvernulŭ pretinde acéstă cunoscință.

Gautsch încheiă ḑicêndŭ, că învĕțămêntulŭ publicŭ nu póte fi privitŭ din punctulŭ de vedere esclusivŭ alŭ unei partide, ci și aicĭ binele statului trebue sĕ fie suprema lege. Bunăvoință egală cătră tóte popórele, dér și respectare egală a trebuințelorŭ și cerințelorŭ statului, acesta e programulŭ lui.

Caracteristice pentru impresiunea ce a produs'o vorbirea lui Gautsch asupra Cehilorŭ suntŭ cuvintele unuia dintre deputații cehĭ, care a esclamatŭ: „Suntemŭ unŭ parlamentŭ așa de sĕracŭ, încâtŭ toțĭ împreună nu putemŭ sĕ rĕsturnămŭ nicĭ măcar unŭ singurŭ ministru!"

Și în adevĕrŭ își luaseră avêntŭ deputații cehĭ de a silĭ de astadatŭ pe Gautsch sĕ se retragă. Se vorbea ca și sigurŭ, că o mare parte dintre membrii clubului cehicŭ vorŭ vota în contra primirei bugetului de instrucțiune.

Comitetulŭ esecutivŭ alŭ maiorității parlamentare a ținutŭ mereu ședințe sfătuindu-se că ce sĕ facă. In cele din urmă însĕ s'a aplanatŭ crisa, care putea sĕ devină chiar o crisă ministerială generală, după ce întregŭ cabinetulŭ s'a declaratŭ solidarŭ în afacerea votării bugetului.

Negreșitŭ că mai multŭ temerea, ca sĕ nu se provóce cumva retragerea întregului cabinetŭ Taaffe, a îndemnatŭ pe membrii diferitelorŭ fracțiunĭ ale dreptei sĕ nu'șĭ realiseze amenințarea.

Contrarii cabinetului Taaffe din Viena și din Pesta se bucurau de crisa, ce se ivise, sperândŭ că ea va causa retragerea acestui cabinetŭ. Deocamdată însĕ n'a fostŭ sĕ fiă așa.

Inbunetățirea stării țeranului în România.

„România Liberă", fóia guvernului, scrie următorulŭ primŭ articulŭ cu privire la mișcarea țeranilorŭ și la îmbunĕtățirea stării lorŭ:

Agitațiunea agrară s'a liniștitŭ și e timpulŭ sĕ ne gândimŭ atâtŭ la causele carĭ au produs'o, câtŭ și la mijlócele menite de a impiedeca reîntórcerea ei. In ochii unora, țĕranii s'au rĕsculatŭ în mai multe districte din România pentru că starea de miseriă în care se aflau îi împingea fatalmente a avé recursŭ la violență și la distrugerea unei situațiunĭ ajunsă nesuferită pentru dênșii. Alții susținŭ, că instigațiunĭ streine ar fi provocatŭ turburările, făcêndŭ sĕ lucéscă în ochii sĕtenilorŭ mirajulŭ unei organisărĭ slavo-communiste cu a cărei realisare s'ar însărcina o Putere vecină. O a treia părere atribue mișcarea agitațiunilorŭ recente din capitală, carĭ, ridicândŭ totŭ valurĭ mai întinse, arŭ fi apucatŭ în vĕrtejulŭ lorŭ populațiunile câmpene cele mai apropiate de Bucurescĭ.

Ne vomŭ înscrie, înainte de tóte, în contra ipotesei, că o mână străină ar fi fostŭ în stare sĕ provóce în România o mișcare periculósă pentru noi. Păturile culte ale societății române, orĭ câtŭ de pasionate arŭ fi ele, nu vorŭ servi nicĭ-odată de instrumentŭ străinului. Acusațiunile ce ne aruncămŭ unii altora prin presă suntŭ superlative meridionale, pe carĭ nimenĭ nu le ia în seriosŭ. Câtŭ pentru rarele individualitățĭ catilinare, ce arŭ fi capabile de orĭ ce acțiune mârșavă, va trece multŭ timpŭ încă până ce vorŭ găsi în România unŭ tĕrîmŭ propice.

Păturile neculte arŭ puté mai de grabă, în nepriceperea lorŭ, comite o crimă națională. Pentru acésta însĕ trebue șefĭ și mijlóce; și décă admitemŭ că mijlócele potŭ fi cosmopolite, șefii arŭ trebui sĕ fiă românĭ, și ne îndoimŭ că i-ar puté găsi unŭ guvernŭ străinŭ, orĭcâtŭ de puternicŭ ar fi elŭ.

Rĕmânŭ decĭ miseria și agitațiunile politice din Bucurescĭ, carĭ arŭ puté fi privite ca mobile ale ultimelorŭ evenimente.

Noi credemŭ că ambele cause au fostŭ în jocŭ. Miseria singură nu explică mișcarea, căcĭ sate ca Afumații, Ferbinții, tergușóre ca Urzicenii, ce se numĕră între cele mai bogate ale României, au fostŭ atâte centrurĭ de rĕscólă. A trebuitŭ decĭ o impulsiune venită de aiurea, decâtŭ din simțulŭ desperării, și nu suntemu departe de adevĕrŭ când afirmămŭ, că contactulŭ țĕranilorŭ cu unele cârciume din Bucurescĭ, în carĭ câțĭva agitatorĭ promiteau mărire celorŭ micĭ și avuțiă celorŭ sĕracĭ, a contribuitŭ nu puținŭ la nașcerea crisei. Când ne mai gândimŭ că acéstă crisă a coincidatŭ cu căderea guvernului trecutŭ, și că o administrația care e în ajunulŭ de a fi înlocuită, nu póte nicĭ-odată sĕ desvolte nicĭ inteligență nicĭ energiă, vomŭ înțelege ușorŭ cum a începutŭ și cum s'a lățitŭ reulŭ.

Acestea tóte însĕ nu suntŭ decâtŭ vederĭ retrospective, ce nu potŭ avé decâtŭ valórea unei explicațiunĭ, ér nu puterea unui remediu.

Orĭ carĭ ar fi fostŭ causele, nicĭ unŭ omŭ seriosŭ nu póte tăgădui că ele au găsitŭ unŭ tĕrîmŭ propice, și, odată ce s'a redatŭ legii puterea ei, e de datoria nóstră sĕ nu ne mulțumimŭ cu acésta, ci sĕ căutămŭ a ne da séma de mijlócele cele mai nemerite pentru a însănĕtoși o stare de lucrurĭ plină de pericole.

„România Liberă" ḑice, că reformele în favórea țăranului nu se potŭ face în 24 de óre și nicĭ expropriându-se statulŭ, ci ținêndu-se sémă de condițiunile lui sociale și de elementele carĭ constitue puterea lui și permitŭ unei națiunĭ sĕ nu fiă prada vecinului. Precum interesulŭ claselorŭ dominante cere sĕ creeze și sĕ desvólte unŭ elementŭ țĕrănescŭ bogatŭ, așa acesta fără classe dominante avute și culte nu póte sĕ scape neatêrnarea unei națiunĭ. Interesulŭ acestorŭ două classe trebue sĕ mérgă mână'n mână și legislatorulŭ are sĕ 'mpedece preponderanța esclusivă a uneia în detrimentulŭ celeilalte. Adĭ echilibrulŭ nu e perfectŭ ḑice fóia guvernamentală și guvernulŭ e datorŭ sĕ ia în mână interesele țĕranilorŭ, décă nu voesce sĕ se sleiéscă puterea productivă a țĕrii, creându-se unŭ proletariatŭ câmpeanŭ.

Acestŭ țelŭ se póte ajunge pe două căi: 1) sĕ se dea pămêntŭ țĕranilorŭ carĭ n'au; 2) sĕ se apere nepriceperea lui în contra abusului ce potŭ comite față cu dênsulŭ elemente mai pricepute, dér din nenorocire neconscientióse.

Nu'i destulŭ însĕ ca statulŭ sĕ vêndă țĕranului pămêntŭ în loturĭ (în parțele micĭ), ci sĕ'i dea acestuia și posibilitatea de a'șĭ întêmpina primele cheltuelĭ de instalare.

In privința înlăturării abusurilorŭ ce clasele mai culte potŭ comite cu țĕranii, numitulŭ ḑiarŭ propune introducerea sistemului din Austria, unde norme bine definite stabilescŭ caracterulŭ usurarŭ alŭ unei învoelĭ dintre proprietarŭ și țĕranŭ, și tribunalele anuléză pe acelea ale cărorŭ dispositiunĭ portă semne nendoelnice de împilare. In fine trebue ca administrațiunea sĕ fiă cinstită, ér nu coruptă și împilătóre.

Turcia și Grecia.

Raporturile dintre Constantinopolŭ și Atena devinŭ totŭ mai încordate. Pórta 'șĭ-a rechiămatŭ pe ministrulŭ sĕu plenipotențiarŭ din Atena, Feridun-Bey. De asemenea ministrulŭ plenipotențiarŭ alŭ Greciei, Conduriotis va părăsi Constantinopolulŭ în puterea unui concediu și e probabilŭ, că nu se va rentóree la postulŭ sĕu înainte de a numi Pórta unŭ trimisŭ alŭ sĕu la Atena.

Pressa grecéscă atacă violentŭ pe Turcia, care, ḑicŭ ele, nu e cu considerare fată cu Grecia și cu elementulŭ grecescŭ din Turcia. Pretextulŭ e bunŭ, numai câtŭ nu li-se mai prinde Grecilorŭ. A sositŭ timpulŭ sĕ 'nceteze cu uneltirile de grecisare în Macedonia altfelŭ li-se póte tăia din unghișóre.

Cei din Atena se 'ncercă sĕ desmință sgomotele cumcă arŭ fi ajutați și încurageațĭ de Rușĭ. Ei ḑicŭ, că ambasadorulŭ rusŭ din Constantinopolŭ s'a dusŭ la Atena numai ca sĕ sondeze cabinetulŭ grecŭ pentru eventualitățile viitóre, fără sĕ o angajeze pe Grecia a lua o atitudine anti-turcéscă.

Aceste scuse mai multŭ confirmă sgomotele, că Grecii se sburlescŭ, fiindŭ că speră a avé la spate pe Rușĭ. Numai de n'arŭ păți-o cu Turcii ca'n anii trecuți. De geaba le lasă gura apă după Macedonia, îșĭ vorŭ pune pofta 'n cuiu.

Legea convocării r eserviștilorŭ.

Amŭ spusŭ că atâtŭ în camera din Pesta câtŭ și în cea din Viena s' a desbătutŭ și s'a votatŭ unŭ proiectŭ de lege ce privesce convocarea reserviștilorŭ și a reserviștilorŭ de întregire la serviciu activŭ în timpŭ de pace.

Legea s'a motivatŭ cu aceea, că efectivulŭ de pace alŭ trupelorŭ austro-ungare e așa de micŭ, încâtŭ nu póte satisface unorŭ prestațiunĭ estra-ordinare ce ar fi necesare în timpŭ de pace. De aceea legea dă putere guvernului a chema în serviciu activŭ, la casŭ de nece-

sitate estraordinară, în timpŭ de pace reserviştii anului ântêiu şi pe reserviştii de întregire din cei trei anĭ dintêiu. Când s'a ocupatŭ Bosnia, s'a doveditŭ că efectivulŭ de pace de 83- 95 de ómenĭ de companiă n'a fostŭ deajunsŭ, ci a trebuitŭ sporitŭ la 128 de ómenĭ, şi ca sĕ se pótă face acésta, a trebuitŭ sĕ se reducă efectivulŭ celorlalte companii la 68 de ómenĭ. Timpulŭ servitŭ mai puţinŭ de 28 de dile se va socoti ca unŭ esercițiu de arme făcutŭ, celŭ servitŭ mai multŭ ca 28 de dile se va socoti ca 2 esercițiurĭ de arme făcute. In camera ungurescă a fostŭ o viuă discuțiune asupra acestui proiectŭ de lege.

Deputatulŭ *Nagy* a disŭ că se dă ministrului de rĕsboiu împuternicirea d'a prelungi serviciulŭ activŭ de trei anĭ eventualŭ încă cu unŭ anŭ. Nu-i vorbă se dice că numai în casulŭ celŭ mai urgentŭ sĕ se cheme reserviştii în serviciu activŭ, dér prin acéstă lege administrațiunea de rĕsboiu se sustrage controlului parlamentarŭ. Vorbitorulŭ profită de ocasiune, ca sĕ aducă în vorbă cestiunea voluntarilorŭ pe unŭ anŭ. Elŭ a întrebatŭ în comisiunea pentru armată pe ministrulŭ de honvedĭ, décă proiectulŭ de lege se referă şi la voluntarii pe unŭ anŭ. Ministrulŭ a rĕspunsŭ că aceia carĭ au depusŭ esamenulŭ de oficerŭ nu suntŭ atinşĭ de proiectŭ, dér cei carĭ n'au învĕțatŭ sĕ fiă chiămațĭ eventualŭ în timpŭ de pace la serviciulŭ activŭ ca reserviştĭ. Vorbitorulŭ amintesce greutățile ce li se punŭ în cale, în modŭ volnicŭ, la esamenulŭ de oficerŭ tinerilorŭ ungurĭ, carĭ nu sciu bine limba germană. De aceea cere, ca cu reserviştii ungurĭ, carĭ carĭ ca voluntarĭ pe unŭ anŭ n'au pututŭ depune esamenulŭ de oficerŭ, sĕ se facă escepțiune. De acésta atêrnă votarea legii.

Akos *Czirer* dice, că proiectulŭ de lege e unŭ pasŭ spre nouĕ sarcine, care atêrnă cu totulŭ de volnicia ministrului comunŭ de rĕsboiu. Noi nu ne gândimŭ la cucerirĭ, prin urmare nu ne trebue sé sporimŭ efectivulŭ trupelorŭ, nicĭ sĕ prelungimŭ timpulŭ de serviciu; destulŭ de sleite suntŭ puterile poporațiunei. Trebue sĕ se înființeze armata națională independentă, acésta-i prima cerință a orĭcărei constituțiunĭ militare. Unitatea domnitorului nu se periclitéză prin acésta, dovadă trecutulŭ de 1000 de anĭ alŭ națiunei ungare. Prin proiectulŭ acesta se introduce serviciulŭ activŭ de patru anı, fără ca reserviştii se fiă scutițĭ de esercițiulŭ de arme, căcı vinŭ nouĕ puşcĭ şi tunurĭ, cu care trebue sĕ fiă esercitațĭ. Respinge proiectulŭ.

Acum începe o larmă cumplită în dietă. Franz *Bolgar* e învitatŭ sĕ vorbescă. Franz *Fenyvessy* întrebă, că ce-i cu partida guvernamentală? Nu vorbesce nimenea? Carol *Eötvös* cere sĕ audă pe ministrulŭ. Gabriel *Ugron* sare agitatŭ de pe scaunŭ, cerêndŭ lămurirĭ dela ministru înainte d'a se'nchide desbaterea, căcĭ altfelŭ vorŭ fi nevoițĭ (oposanții) sĕ vorbescă la desbaterea specială într'altŭ tonŭ. Mare mişcare în drépta. Larmă în stânga şi'n stânga estremă. *Preşedintele* sună clopoţelulŭ strigândŭ că deputatulŭ Bolgar are cuvêntulŭ. Larmă şi mai mare în stânga estremă. Carolŭ *Eötvös* strigă sĕ audă pe ministrulŭ. Strigăte'n drépta: la ordine! *Preşedintele* sună clopoţelulŭ şi amenință pe cei carĭ turbură desbaterile, că îi chémă la ordine. Aprobărĭ în drépta, larmă mare şi îndelungată'n stânga estremă, strigăte: s'audimŭ pe ministru!

Ministrulŭ de honvedĭ *Fejervary* dice că va vorbi atuncĭ când va crede elŭ de cuviință, ér nu când îi place unuia séu altuia dintre deputațĭ a'i porunci. — Aplause'n drépta, sgomotŭ cumplitŭ în stânga estremă. Ignaz *Helfy* dice că ăsta nu mai e parlamentarismŭ, ca sĕ nu vorbéscă nimenea din drépta; aci e mai bine sĕ declare guvernulŭ: Acésta ni s'a poruncitŭ din Viena şi trebue sĕ se primescă. — Contradicerĭ în drépta. Preşedintele sună clopoţelulŭ. Larma e nespusŭ de mare. — Iosif *Madarasz* dice că ministrulŭ e dator sĕ dea lămurirĭ camerei şi guvernulŭ sĕ lase obiceiulŭ d'a vorbi totŭ la încheiarea desbaterilorŭ, când oposiția nu mai póte rĕspunde.

Ministrulŭ *Tisza* se ridică. O voce din stânga estremă: Aha, tunulŭ celŭ greu! Tisza: Nu vreu sĕ 'mpuşcŭ cu tunulŭ în vrăbii. — Ilaritate. — Tisza: Nu e nicĭ unŭ regulamentŭ care sĕ prescrie când are sĕ vorbéscă ministrulŭ. Nu sciu, de ce tocmai acum se cere, ca sĕ vorbéscă respectivulŭ ministru. Lăsațĭ în pace mersulŭ desbaterilorŭ, camera va da lămuririle cuvenite. E neadmisibilŭ a-se 'ncetățeni praxa, ca sĕ se prescrie ministrului când are se vorbéscă. — Preşedintele dice că e straniu sĕ se céră a vorbi ministrulŭ, când are sĕ vorbéscă unŭ deputatŭ. — Coloman *Thaly* se ridică. Strigăte 'n drépta: Cu ce dreptŭ vreĭ sĕ vorbescĭ? — Thaly: Vorbescŭ la regulamentŭ. Madarasz are dreptate. In desbaterea specială vomŭ fi nevoițĭ sĕ vorbimŭ mai violentŭ, mai pasionatŭ. — Ministrulŭ *Tisza* dice că potŭ vorbi în desbaterea specială la titlulŭ respectivŭ. — *Madarasz* cere din nou, ca sĕ provóce camera pe ministrul a da lămurirĭ.

Ministrulŭ *Fejervary* dice că scie elŭ când sĕ vorbéscă, şi va vorbi înainte de închiderea desbaterii, dér nu va suferi sĕ i-se impună acésta de nimenea. — Aprobărĭ în drépta, mişcare în stânga şi 'n stânga estremă.

Franz *Bolgar* dice, că motivarea proiectului e curată frasiologiă. Timpulŭ de serviciu se prelungesce cu unŭ anŭ, degeaba se négă acésta. Prin proiectŭ se cere împuternicirea d'a se convoca 90,000 reserviştĭ şi 25,000 reserviştĭ de întregire, adecă cheltuelile ordinare se potŭ împovăra cam cu 15 milióne fl. Cu tóte astea votéză proiectulŭ, dér sĕ se spună espresŭ în lege, că reserviştii numai atuncĭ se convócă, când n'ajungŭ reserviştii de întregire. Căcĭ altfelŭ s'ar puté reține în serviciu soldații, carĭ au servitŭ trei anĭ. Şi cine póte dispune ce soldațĭ sĕ se rețină? Va dispune sergentulŭ majorŭ-comptabilŭ, care va opri pe aceia pe carĭ îi urăşce. Cu acésta suboficerii vorŭ pune totulŭ în mişcare, ca sĕ fiă degradațĭ. [Contradicerĭ în drépta.] Aceste rele se vorŭ înlătura, décă la desbaterea specială se va primi amendamentulŭ ce'lŭ va propune. Va mai propune, ca legea sĕ aibă putere numai până în 1890. Numai aşa va vota elŭ şi soții sĕi legea.

[Va urma].

SCIRILE DILEI.

D-lŭ M. *Cogălniceanu* a fostŭ realesŭ preşedinte alŭ *Academiei române*. Preşedinte alŭ secțiunii istorice a fostŭ alesŭ d. V. A. *Ureche*; alŭ secțiunii sciințifice d. P. S. *Aurelian* şi alŭ secțiunii literare d. Iacob *Negruzzi*.

* * *

O telegramă din *Bucurescĭ* spune, că ministrulŭ plenipotențiarŭ rusescŭ *Hitrovo* de pe lângă guvernulŭ românŭ va fi înlocuitŭ cu celŭ de pe lângă guvernulŭ sêrbescŭ *Persiani*.

* * *

Diarulŭ „Der Artist“ din Düsseldorf scrie, că *gimnasticii românĭ* trupa *Petrescu*, după ce a avutŭ celŭ mai mare succesŭ, prelungindu-i-se de 2 orĭ contractulŭ în teatrulŭ „Follies Bergere“ în Parisŭ, astădĭ se află angajată la circulŭ Hipodrom din Madridŭ. D-ra Eugenia *Petrescu* a obținutŭ în Parisŭ numele de „prima echilibristă fără rivală în lume, garantată de primulŭ agentŭ teatralŭ din Parisŭ.“ Traianŭ *Lupu*, junele gimnasticŭ, plecatŭ acum o lună la Berlinŭ în teatrulŭ Kauffmanns-Varietés, a avutŭ cel mai strălucitŭ succesŭ. Numita fóiă mai spune, că directorulŭ teatrului se simte fericitŭ, că a angagiatŭ pe d. Traian Lupu şi pe d-ra Carlota *Lupu*. Câtŭ pentru d-nii *Moceanu-Velescu*, d-lorŭ au primitŭ din New-York, America, o scrisóre dela Ch. Herman & Geo. Liman, agențĭ dramaticĭ, varietate şi musică, prin care li se propunŭ cele mai avantagióse condițiunĭ spre a merge şi a se produce cu cântece şi danțurĭ naționale române în New-York. Astfelŭ d-nii Moceanu-Velescu vorŭ avé timpŭ şi ocasiune sĕ se prepare câtŭ mai bine pentru exposiția universală din Parisŭ la 1889, unde se vorŭ opri la întórcerea d-lorŭ din America.

* * *

In contra morilorŭ cu vaporŭ din *Budapesta* „Concordia“, „Gizela“ şi a lui „Strauss şi Hedrich“ s'a ordonatŭ *cercetare judecătorescă*, deórece aceste morĭ suntŭ bănuite, că furnisorului militarŭ din Serajevo, Baruch, care pentru înşelătorii în paguba erariului a fostŭ condamnatŭ la închisóre pe mai mulțĭ anĭ, i-a furnisatŭ făină mai puțină nutritóre, decum sta notatŭ pe biletele sacilorŭ.

* * *

Sub titlulŭ *Şvabĭ maghiarisați*“ scrie „Egyetertes“ dela 30 Aprilie: „Din Kis-Tormas, comit. Tolna, se împărtăşesce îmbucurătórea scire, că maghiarisarea e aşa de lățită acolo, încâtŭ o comună încă deplinŭ germană înainte cu 25—30 de anĭ a devenitŭ mai cu totulŭ maghiară şi moda de îmbrăcăminte maghiară a înlăturatŭ aprópe definitivŭ îmbrăcămintea germană. Bărbații, carĭ până aci îşĭ rădeau fața 'ntrégă, pórtă acum mustață şi barbă şi jócă bine ceardaşulŭ. Locuitorii se silescŭ ca copii lorŭ sĕ'şĭ însuşéscă limba ungurescă, trimițêndu'i pe mai multŭ timpŭ în comune maghiare. Nisuința patriotică a bravei comune merită laudă.“

Sancta simplicitas egyetertesiensis! Va sĕ dică toțĭ câțĭ pórtă mustață şi barbă suntŭ ungurĭ! Dovadă că pretinsa „maghiarisare a Şvabilorŭ“ e unŭ moftŭ ungurescŭ.

Primimŭ din partea d-lui *Th. Alexi* următórea scrisóre:

Domnule Redactorŭ!

Vedêndŭ interesulŭ ce'lŭ au unii ómenĭ pentru a descoperi isvórele după care am scrisŭ romanulŭ meu istoricŭ *Beiu, Vodă, Domnŭ*, am onóre a vi le comunica, pentru ca sĕ informațĭ mai exactŭ pe cetitorii D-v. decum a fostŭ în stare a o face scriitorulŭ foiletonului publicatŭ mai deunădile în „Gazetă“.

Romanulŭ meu este *istoricŭ*, decĭ nu póte fi productulŭ simplei fantasii. N'am pututŭ sĕ înşirŭ din capulŭ meu tóte acele evenimente cărora le-am făcutŭ locŭ în acelŭ romanŭ, scrisŭ cu scopulŭ de a înfățişa o icónă câtŭ se póte de fidelă despre starea lucrurilorŭ în România dela Caragea Vodă şi până la alegerea actualului suveranŭ alŭ României. M'am servitŭ decĭ de scrierĭ referitóre la obiectulŭ meu şi anume de *Aricescu*, revoluțiunea lui Tudorŭ Vladimirescu, de *primulŭ Almanachŭ* alŭ României june şi anume de „*Anecdota*“ de Gane şi în fine de: „*Die Emporkömmlinge*,“ ein Beitrag zur Charakteristik

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(5)

Din vieța şi scrierile lui

Nicolau Lenau.

După isvóre străine.

IV.

Unii înregistréză pe Lenau în catalogulŭ poețilorŭ austriacĭ, alții, şi cu deosebire Maghiarii, pretindŭ a fi esclusivŭ alŭ lorŭ, căcĭ dicŭ ei: celŭ ce ar disputa-o acésta, n'ar fi nicĭ mai multŭ nicĭ mai puținŭ decâtŭ unŭ „*furor teutonicus*“ şi că Lenau numai întru atâta s'ar puté numi poetŭ austriacŭ, întru câtŭ petrecêndŭ câtĭva anĭ în Austria a întratŭ şi elŭ în renumita societate „Neuner“. Noi însĕ n'avemŭ sĕ cercetămŭ acésta. Fiă elŭ alŭ orĭ şi cărora, pre noi ne privesce numai spiritulŭ sĕu mare, geniulŭ sĕu puternicŭ.

Lenau, după unii, este poetulŭ „durerii lumei“. Mulțĭ însĕ i-o dispută acésta, pentru-că aşa numita „durere a lumei“, care în primele decenii ale veacului nostru a cuceritŭ aşa de mulțĭ scriitorĭ, n'a fostŭ altceva decâtŭ unŭ felŭ de *hipocondriă a timpului*, care numai în închipuirile scriitorilorŭ a prinsŭ terenŭ, pe când nicĭ ei înşişĭ nu o simțiau. Pe atuncĭ era, aşa dicêndŭ, o maniă a timpului, ca fiă-care scriitorŭ sĕ-şĭ asemene durerile şi simțirile lui cu durerile şi simțirile întregei lumĭ. Noi însĕ scim, că numai adevĕrata durere este adevĕrata poesiă, adevĕrata virtute. Față cu acestea Lenau îşĭ desface înaintea nóstră inima cu simțirile ei cu atâta fidelitate şi adevĕr palpabil, încât ne pune în uimire; numai atuncĭ îi audimŭ plângerea lui, când ranele îi sângeră; aşa simțimŭ căldura espresiunii durerii lui ca şi când elŭ şĭ-ar muia pena în sângele inimii lui. Elŭ nu dă espresiune „durerii lumii“, ci ne spune propria lui durere, propriile lui simțirĭ, ba chiar şi când se ocupă în scrierile lui cu întrebărĭ şi reflexiunĭ generale, şi pe acestea le vedemŭ esprimate într'unŭ aşa modŭ, precum se resfrângŭ în sufletulŭ sĕu, în inima sa, în prisma cugetării şi a geniului sĕu.

Tonulŭ fundamentalŭ alŭ liricei lui Lenau este celŭ elegicŭ şi adeseorĭ celŭ melancolicŭ. Elŭ însuşĭ dice: „Du geleitest mich durch's Leben, sinnende Melancholie“. Rarŭ, fórte rarŭ se aude la elŭ glasulŭ bucuriei, numai icĭ şi colo se mai zăresce în poesiile lui câte unŭ punctŭ mai luminosŭ, cum s'arată sórele abia câte-odată printre norii negri, sparțĭ de vêntŭ. Elegia lui este espresiunea acelei durerĭ omenescĭ, acelei părerĭ de rĕu sincere, care isvorĕşce din adevĕrata suferință.

In sufletulŭ sĕu a trăitŭ unŭ idealŭ măreţŭ, după care în viață-i zadarnicŭ a căutatŭ; elŭ n'a pututŭ străbate pustiulŭ şi golulŭ înfricoşatŭ ce'i sta înainte şi astfelŭ şĭ-a perdutŭ puterea vieții pe ruinele visurilorŭ lui, acea putere, acelŭ curagiu, care i-ar fi folositŭ aşa de multŭ. Inima lui atâtŭ de gingaşă simția aşa de puternicŭ, încâtŭ e peste putință urmărindu-lŭ cu atențiune sĕ nu observĭ educațiunea ce-a primit'o dela mamă-sa. Simțirile lui suntŭ aşa de nobile, încâtŭ lângă ele nu încapŭ gândirĭ josnice, ci atâtŭ de seriósă, aşa de adevĕrate, încâtŭ în orĭ cine nasce venerațiune față de nenorocitulŭ poetŭ. Ce e dreptŭ, că forța bărbătéscă lipsesce în elŭ, dér i-o înlocuesce acea superbiă nobilă, ce a dominatŭ unu timpŭ óre-care peste natura lui, de altcum forte milósă, după cum dice A. Grün în descrierea vieții lui. De aceea poesia lui Lenau a fostŭ o aparițiune cu totului nouă în literatura germană, care a descoperitŭ o nouă lume, unŭ nou cercŭ de idei. Poesia lui nu a isvorîtŭ din rîulețulŭ unei câmpii veştede, ci din isvorulŭ sfântŭ alŭ codrului, din adêncurile pămêntului.

Despre acésta vorbesce fórte frumosŭ Alfred *Marchand*, unŭ scriitorŭ francesŭ, în opulŭ seu „*Les poetes lyriques de l'Autriche*“, carte apărută nu de multŭ. Acesta se ocupă mai pe largŭ cu Lenau punêndu-lŭ pe o tréptă cu Goethe în lirica germană: „Lenau, dice Marchand, înaintea mea cuprinde primulŭ locŭ între liricii germanĭ. Pentru sinceritatea lui îlŭ socotescŭ mai multŭ decâtŭ pe Heine. In artă îlŭ întrece acesta, dér în poesia lui aflămŭ ceva muşcătoru, zdrobitorŭ, ce împedecă forte multŭ desvĕlirea unității şi influința hotărîtóre a simțirei: cetitorulŭ décă percurge câtŭ de puținŭ drumulŭ prin poesia lui Heine, e silitŭ se se întrebe, unde se finesce supĕrarea poetului şi unde începe elŭ a face nebunŭ pe cetitorŭ. Er Goethe, după judecata mea, ca liricŭ ocupă numai loculŭ alŭ treilea. Lenau

Rumäniens nah rumänischen Originalquellen bearbeitet, de reposatulŭ meu amicŭ W. A. Sennor, publicatŭ în Bukarester Hauskalender din 1865.

W. A. Sennor, după cum am descoperitŭ mai tărdiu, la lucrarea sa s'a servitŭ și de romanulŭ lui *Pelimonŭ*, d'aci se esplică: întâiu identicitatea unelorŭ pasagie in scrierea mea și a lui *Pelimonŭ*; alŭ doilea diferința în stilŭ.

Credŭ că nu-mĭ vețĭ refusa, Domnule Redactorŭ, publicarea acestei informațiunĭ, pe care v'o dau din respectŭ cătră cetitorii Dv., fără ca sĕ cer nimenui esplicare de cele ce s'au publicatŭ despre mine.

Primițĭ încredințarea perfectei mele considerațiunĭ.

Brașovŭ, 20 Aprilie 1888.

Theocharŭ Alexi.

Scandalŭ la alegerĭ.

Suburbiulŭ Vienei numit Rudolfsheim a fostŭ Lunea trecută cu ocasiunea unei alegerĭ, teatrulŭ unui mare scandalŭ, sĕvêrșitŭ chiar în presența Maiestății Sale monarchului. Ėtă ce se scrie din Viena în privința acésta:

Maiestatea Sa sosì în suburbiulŭ Rudolfsheim la órele $2^1/_2$ cu scopulŭ ca sĕ mérgă la Hetzendorf pentru a întêmpina sosirea Maiestății Sale impĕrătesei și a archiduceselorŭ.

Pe când sosì Maiestatea Sa, agitațiunea între antisemițĭ și partidaliberalilorŭ era la culme. Ei se încăerară la luptă. Presența Maiestății Sale nu i-a împedecatŭ întru nimicŭ dela acésta, căcĭ furia cuprinse pe ambele partide cu ațâta vehemență, încâtŭ acestea nu mai ținură sémă de nimicŭ.

Trăsura curții înaintă în pasŭ spre mulțimea încăerată la luptă și monarchulŭ urmărea cu mare atențiune actele de brutalitate sĕvêrșite înaintea sa, dér nicĭ acésta n'a avutŭ asupra mulțimeĭ nicĭ o influință.

Situațiunea poliției a fostŭ peste mĕsură critică, căcĭ mulțimea înverșunată, cum era, se aruncă asupra polițiștilorŭ și pe mare parte din ei îi călcă în piciore.

In lupta acésta au rĕmasŭ rănițĭ mai mulțĭ inșĭ. Unii din bătăușĭ au fostŭ arestațĭ.

Literatură.

„Meseriașulŭ Românŭ“, ese de două orĭ pe lună în Brașovŭ. N-rulŭ 8 din anulŭ III. cuprinde: Observărĭ practice pentru cei carĭ lucrézǎ cu mașinĭ de cusutŭ. Scólele speciale pentru meserii din Sibiiu. Memoriu asupra comerciului și industriei în România. Industria de paie în Italia. Adunarea generală a Asociațiunei de creditŭ și depunerĭ „Meseriașulŭ Românŭ.“ Curățirea mânilorŭ după lucrulŭ din atelierŭ. Foița „Meseriașului Românŭ“: Crima unchiașului Blas, de Catulle Mendès, traducere de S. C. Cânteculŭ dorobanțului. [Poesiă de Ioanŭ Nenițescu.] Felurite pentru meseriașĭ. Scirĭ economice. Multe și mĕrunte. Diverse. Recepte folositóre. Glume. Bibliografiă.

Wiener Mode, fóiă de mode și literară, apare în Viena la 1 și 15 a fiecărei lunĭ.

Nr. 1 cuprinde: *Partea modelorŭ*: Wiener Modebericht (de Jenny Neumann). Schmuk. Blumen. Schleier. Wiener Wäschebericht. Coiffüren und Hüte. Kindermoden. Herrenmode. Wiener Parfums. Handarbeit. Die Schönheitspflege. — *Partea literară*: Der Thurm von Nervi [poesiă de Adolf Wilbrandt]. Literarische Moden [de Wilhelm Goldbaum]. Bielder aus Alt-Wien de Dr. Albert Ilg. Die Palme in Wohnzimmer [de docentele Dr. E. Lewy]. Schatten [poesiă de Ada Christen]. Im Boudoir [de F. Gross, comediă]. Streiflichter [poesiă de Ludwig Fulda]. Frauenleben bei den südafrikanischen Schwarzen [de Rosa Holub]. „Humoreske“ [bucată musicală pentru pianŭ de Robert Fuchs]. Neue Musik. Raethsel. Die Küche des Mittelstandes. Ilustrațiunĭ. Anunțurĭ.

Nr. 2 cuprinde: *Partea modelorŭ*: Wiener Carnevals Modebericht [de Jenny Neumann]. Modeplauderei aus Nizza [de brosse de Sterpeto]. Der neueste Ballgast. Beschreibung der in diesem Hefte dargestellten Foiletten. Wieman Ballstrümpfe stickt. Neue Taschentücher. Ueber Briefpapier. Lächerplaudereien. Herrenmoden. Zum Cottillon. Die Kleidung des Kindes. Wiener Handarbeit. Altmodischer und neumodischer Haushalt [de Therese Mirani] *Partea literară* Die Geschichte einer Schönheit [de Hans Wachenhausen]. Blüthenlese ungarischer Dichtung [de Ludwig Doczi]. Brautwahl [de Marie de Ebner-Eschenbach]. Sprüche [de Ludwig Fulda]. Der Thurm von Nervi [urmare]. Nur Keinen Eifer [comediă de Paul Heyse]. Higyenische Briefe. Spiel und Raethsel-Zeitung. Preisausschreibung de Wiener-Mode. Erinnerungs-Walzer (bucată musicală pentru pianŭ de Joh. Strauss Vater). Ilustrațiunĭ. Anunțurĭ.

Intêmplărĭ diferite.

Focŭ. La 40 Aprilie a fostŭ unŭ nou focŭ în Hașagŭ. Au arsŭ edificiile economice la 9 locuitorĭ românĭ, ér la 3 dintre ei au arsŭ și casele de locuitŭ cu tótă întocmirea lorŭ, cu provisiunile și cu totŭ avutulŭ lorŭ. Unui bietŭ tată de familiă i-au arsŭ și 2 vacĭ cu lapte și unŭ vițelŭ. Preotului gr. or. și altui păgubașĭ le-au arsŭ mașinele de trieratŭ Păgubiții au fostŭ toțĭ asigurațĭ. Acesta e alŭ treilea focŭ în timpŭ de o jumĕtate de anŭ. Alŭ doilea, acum 2 lunĭ, prefăcuse în cenușe edificiile economice la 5 Românĭ, unuia și casa de locuitŭ. Dintre acești a nunai unulŭ era asiguratŭ. — In Vordŭ a arsŭ șura lui George Meltzer. Paguba e de 300 fl.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Berlinŭ, 4 Maiu. Starea împĕratului e normală, póte petrece cea mai mare parte din ḑi în afară de patŭ.

„Vossische Zeitung“ se ocupă cu dispositiunea ce domnesce în contra Rusiei pentru că a reactivatŭ pe generalulŭ Bogdanovicĭ, îndeplinindŭ prin acésta Țarulŭ unŭ actŭ alŭ guvernului, care nu mai lasă nicĭ o îndoială asupra simțĕmintelorŭ sale panslaviste. Când desvoltarea lucrurilorŭ în Francia va deveni matură, când rubla 'șĭ va fi făcutŭ lucrulŭ sĕu în Orientŭ și armata ruséscă va fi concentrată, atuncĭ va intra Țarulŭ în acțiune.

Petersburgŭ, 4 Maiu. Pentru sondarea dispositiunei poporului, vorŭ pleca în Bulgaria, cum se ḑice, la însărcinarea Țarului, fostulŭ ministru în Bulgaria generalulŭ Ernroth și fostulŭ ministru plenipotențiarŭ în Muntenegru, Joniu.

DIVERSE.

Influința rassei asupra geniului și nebuniei. Ca esemplu pentru acéstă influință profesorulŭ C. Lambroso din Turinŭ citéză în opulŭ seu „Geniu și nebuniă“ observările făcute la poporulŭ israelitŭ. „Israeliții“, scrie elŭ „esceléză prin cultura și istețimea lorŭ și șĭ-au câștigatŭ în multe ramurĭ ale vieții nóstre culturale o posițiă importantă; în mânile lorŭ suntŭ în partea cea mai mare comerciulŭ și presa; compositorĭ renumițĭ satiricĭ, umoriștĭ și medicĭ au eșitŭ din șirurile lorŭ. Meyerbeer, Cohen, Halevy, Gutzkow, Mendelssohn, Offenbach au fost israelițĭ. Totŭ asemenea Heine, Saphi Camerini, Revere, Kalis, Jacobsohn, Jung, Veill, Fortis, Gozlan. De origine ovreéscă suntŭ mai departe scriitorii Auerbach, Kompert și Aguilar; filologii Ascoli, Munk, Florentino, Luzzato; medicii Valentin, Hermann, Haidenhain, Schiff, Casper, Hirschfeld, Stilling, Gluger, Laurence, Traube, Fraenkel, Kuhu, Kohnhein, Hirsch; filosofii Spinoza, Sommerhausen, Mendelssohn; socialistii: Lasalle și Marx; chiar și în matematică, o sciință, pentru care semiții au arĕtatŭ totdéuna puținŭ talentŭ, au ajunsŭ la mare renume. Goldschmidt, Beer și Markus. Mai este încă remarcabilŭ, că israeliții aceștia renumițĭ, pe carĭ i-amŭ amintitŭ mai toțĭ au fostŭ naturĭ creatóre: revoluționarĭ în politică, întemeietorĭ de secte nouă pe terenulŭ religionarŭ. Décă nu s'a născutŭ nihilismulŭ și socialismulŭ imediatŭ din sinulŭ lorŭ, fără îndoélă ei au aruncatŭ sĕmênța, din care a rĕsăritŭ. Dela ei a purcesŭ însĕ învĕțătura mosaică și mai tărḑiu cea creștinéscă; ei au creatŭ în comerciu polițele, în filosofiă positivismulŭ, în literatură direcția nouă umoristică.

De altă parte însĕ trebue sĕ constatămŭ și unŭ altŭ faptŭ curiosŭ dér netăgăduitŭ: *israeliții dau unŭ contingentŭ relativŭ de patru până la șese orĭ mai mare de alienațĭ (nebunĭ), ca ceilalțĭ indivițĭ aparținătorĭ altorŭ religiunĭ.* Invĕțatulŭ Servi a constatatŭ, că în anulŭ 1869 în Italia la 391 israelițĭ vine unŭ alienatŭ, unŭ numerŭ aprópe de 4 orĭ mai mare, ca celŭ care-lŭ găsise la catolicĭ. Verga a confirmatŭ acestŭ faptŭ în anulŭ 1879, ba a găsitŭ chiar că pe când la catolicĭ și protestanțĭ vine unŭ alienatŭ la 1775, respective 1725 de indiviḑĭ, la israelițĭ vine unŭ alienatŭ la 384 de indiviḑĭ. In fine Mayr a arĕtatŭ în a. 1871 că în Prusia la 10 mii de creștinĭ vinŭ 8 nebunĭ, ér la 10,000 de Israelițĭ 14 nebunĭ; în Bavaria la 10 mii de creștinĭ 10 nebunĭ, ér la 10 mii de Israelițĭ 25 de israelițĭ nebunĭ; în întréga Germaniă la o poporațiune creștină de 10 mii, 8 nebunĭ, la o poporațiune evreéscă numĕrulŭ duplu de alienațĭ.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 19 Aprilie st. v. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	8.58	Vênd.	8.60
Argintŭ românescu .	„	8.50	„	8.54
Napoleon-d'orĭ . . .	„	10.01	„	10.03
Lire turcescĭ . . .	„	11.30	„	11.35
Imperialĭ	„	10.30	„	10.35
Galbinĭ	„	5.90	„	5.92
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	105.—	„	105.50
Discontulu	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 3 Maiu st. n 1888.

Renta de aurŭ 4%	97.65
Renta de hârtiă 5%	86.20
Imprumutulŭ căiloru ferate ungare .	149.90
Amortisarea datoriei căiloru ferate de ostu ungare (1-ma emisiune) . .	96.—
Amortisarea datoriei căiloru ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	126.—
Amortisarea datoriei căiloru ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	113.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.03
Bonurĭ rurale ungare	114.90
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.60
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișu . . .	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Transilvane	103.45
Bonurĭ croato-slavone	103.50
Acțiunile băncei de creditŭ ungur. .	278.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	279.80
Mărcĭ 100 împ. germane	$62.22^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	126.80
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	123.75
Renta de hârtiă austriacă	78.65
Renta de argintŭ austriacŭ	80.50
Renta de aurŭ austriacă	110.45
Losurĭ din 1860	133.—
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	872.—

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

însĕ pe terenulŭ acesta e mai originalŭ, mai adêncŭ, mai pĕtrunḑĕtorŭ și varsă în inima cetitorului o imagine ce nu se póte uita. Elŭ îmĭ sfâșie inima; pe când Goethe îșĭ îndreptă atențiunea mai vêrtosŭ spre minte și fantasiă, pe atuncĭ Lenau te mișcă, te răpesce șĭ'țĭ răpesce totŭ ce ai cu tine“.

Altŭ scriitoru francezŭ, finŭ simțitorulŭ *Theuriet A.*, care în studiile sale adêncĭ găsesce cu deosebire poesia *naturală neimitabilă* a lui Lenau, ḑice despre elŭ: „După mórtea cântărețului melancolicŭ și însufletițŭ, înzadarŭ căutămŭ în literatura germană unŭ poetu asemenea lui, care ar fi vrednicŭ sĕ ne atragă atențiunea“.

Amŭ intercalatŭ aicĭ judecata acestorŭ doi scriitorĭ străinĭ pentru ca sĕ întregimŭ trăsurile și caracteristica liricei lui Lenau; observămŭ însĕ, că părerile altora despre lirica lui Goethe se deosibescu cu desĕvêrșire de a lui Marchand, fiindcă Goethe e judecatŭ de tótă lumea literară ca celŭ dintâiu lericŭ.

Prima colecțiune, cu care Lenau a atrasŭ atențiunea societății germane, cuprindea în sine întregŭ cerculŭ poesiei sale lirice. Deși cu puține esceptiunĭ, totulŭ fundamentalŭ alŭ poesiei sale este *unulŭ*, totușĭ elŭ așa e de variu, ilŭ vedemŭ țĕsutŭ cu așa umbre fine, încâtŭ în acestŭ tonŭ fundamentalŭ se află depusă întréga scara simțĕmintelorŭ seriose și adêncĭ, proprii inimei lui.

După subiectele lorŭ, poesiile lui Lenau se potŭ împărțĭ în trei grupe mai principale: cele referitóre la simțirile omului, singuraticŭ luatŭ; la natură și în fine cele ce se referescŭ la întrebările principalĭ ale esistenței omenescĭ. In grupa primă ilŭ regăsimŭ pe poetulŭ în întréga ființa și starea lui de pe atuncĭ, adecă acum vioiu, acum supĕratŭ; vedemŭ în ele reoglindându-se cu fidelitate fiă-care batere a inimii lui. E dreptŭ însĕ și aceea, că nu vedemŭ resignațiunea atingĕndu-lŭ deodată, acea resignațiune durerósă, a cărei jertfă e inima poetului, dér cu atâtŭ mai vêrtosŭ vedemŭ în elŭ unŭ adevĕratŭ martirŭ, care merge în luptă, deși e sigurŭ că nu va învinge. Pe când alțĭ poețĭ în primele lorŭ cântece dau espresiune seninătății și vioșiei estravagante a tinereței, pe atuncĭ la Lenau ne întêlnimu cu glasulŭ renunțării la tóte, cu sunetulŭ sarbĕdŭ alŭ desperării.

In Poesia „Einst und Ietzt“ în care face asĕmĕnare între visurile tinereței și presentulŭ amarŭ, începe astfelu:

De-așŭ putea s'ajungŭ în plaiulŭ
Unde fericitŭ eram,
Unde anii tinereții
Așa dulce îi visam.

De sigurŭ când a scrisŭ aceste versurĭ, îșĭ aduse aminte de patria sa, ale cărei rose și filomele nicĭ-odată nu le-a uitatŭ.

Elŭ sacrifica forte multe creațiunĭ minunate amiciției și iubirei; dér pe când amiciției îi consacră versurile cele mai sfinte și îngăduitóre, pe atuncĭ iubirea sa vorbesce numai și numai prin cuvinte triste. Scimŭ câte nefericirĭ i-a causat iubirea, cu câtă tristeță îi acoperea adeseorĭ sufletulŭ și inima lui. Dér totdéune de câteorĭ încerca o nouă dragoste suferea naufragiu. Câtŭ de pĕtrunḑĕtorŭ se plânge elŭ în poesia „In die Ersehnte:“

Inzadarŭ! Perdută'mĭ eștĭ credință
Intr'alŭ vieții pustiu și greu amarŭ
In vecĭ, căcĭ tóte-a mele pofte
Te rógă și te strigă înzadarŭ!

Și ca și când l'ar părăsi speranța cu desĕvîrșire, astfelŭ finesce poesia „Meine Braut:“ „Deine Braut heisst Qual, den Segen spricht das Unglück über euch“. Tóte acestea le-a scrisŭ de sigurŭ sub influința aceloru amintirĭ amare, ce le-a lăsatŭ în sufletulŭ sĕu înfidelitatea neîndurătórei Berta.

Frumsețea naturei, fenomenele ei extraordinare, viéța lui bogată în schimbărĭ, suntŭ primulŭ isvorŭ principalŭ al poesiei lui Lenau. Pe terenulŭ acesta elŭ n'are sĕmĕnŭ în poesia germană. Elŭ nu'șĭ risipesce puterile ingeniului sĕu pentru de-a descrie tótă florea, tótă frunḑa, precum nicĭ pentru trăsurĭ bagatele; ci elŭ ne face sĕ simțimŭ influința întregului, precum natura face sĕ simțim întregulŭ ei.

Mărețiа uriașilorŭ codrii, liniștea lui divină și furtunile lui, tăcerea nemărginitelorŭ deșerturĭ, înfățișarea impunetóre a munțilorŭ, imensitatea oceanului, cursulŭ liniștitŭ și ușorŭ alŭ vâlcelei, ca și cum tóte arŭ fi cuprinse în puterea fermecătóre a poetului, le înțelege șoptele tuturora, și le și scie spune. Lenau privesce și pĕtrunde adêncŭ în tóte secretele naturii.

(Va urma.)

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se aboneză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Administrațiunea „Gaz. Trans.“

Se deschide abonamentŭ pre anulŭ 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Diarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XII. — Apare în 1 și 15 di a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articlii sociali, poesii, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — mai departe tractéză cestiunĭ literare și scientifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Diarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIV. — Apare în broșurĭ lunare câte de 2½—3½ cóle; și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoților ŭ mai distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între aceștia mulțime de predice pre duminecĭ, serbătorĭ și diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice și scientifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanții primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cui cere.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU“ în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania.

Totŭ de aci se mai potŭ procura și următórele cărțĭ din editura propriă:

Apologie. Discusiunĭ filologice și istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Șincai. Prețulŭ 30 cr.

Renascerea limbei românescĭ în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tote sĕrbătorile de peste anŭ, de I. Papiu. Unŭ volumŭ de preste 26 cóle. Acest opŭ de cuvêntărĭ bisericescĭ întrece tote opurile de acestŭ soiu apărute pănă acum — avêndŭ și o notiță istorică la fiă-care sĕrbătore, care arată timpulu introducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ și modul cum s'a stabilitŭ respectiva serbătóre. Prețulu e 2 fl.

Barbu cobzariulu. Novelă originală de Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

Idealulu perdutu. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: **Idealulu pierdutu** de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codreanu craiulu codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Eiŭ trebue sĕ se însore. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

Hermanŭ și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, dūpă Augustŭ Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Șuluțŭ. Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Regina României. Prețulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ și viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrosa seu **Cloșca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătenului Românŭ. Cartea I, II, III, IV, cuprindŭ materii forte interesante și amusante. Prețulŭ la tóte patru 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii forte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Indreptarŭ teoreticŭ și practicŭ pentru învețămentulŭ intuitivŭ în folosulu elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), a învĕțătorilorŭ și a altorŭ bărbațĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanu, profesorŭ preparandialŭ. Prețulu unui esemplaru cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta, pentru aceea îlŭ și recomandămu mai alesŭ directorilorŭ și învĕțătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesațĭ.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ de Maximu Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năseudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de datŭ 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioanŭ Buteanu, prof. gimn. Unŭ volumŭ de peste 30 cóle. Prețulŭ 2 fl.

Manualŭ de stilistică de Ioanŭ F. Negruțŭ, profesorŭ. Opŭ aprobatŭ și din partea ministeriului de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de dato 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică forte bogată a acestui op — cuprindêndŭ composițiunĭ de totŭ soiulŭ de acte obveniente în referințele vieței socialĭ — se póte întrebuința cu multŭ folosu de către preoțĭ, învĕțătorĭ și alțĭ cărturarĭ românĭ. Prețulŭ 1 fl. 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecțiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtore la propunerea calculărei în scola poporală pentru învĕțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilu Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Cele mai eftine cărțĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ forte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 60 cr., legatŭ mai finŭ 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unui esemplaru broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pândă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele, Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtorei de D-deu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.

Tipografia A. MUREȘIANU Brașovŭ.